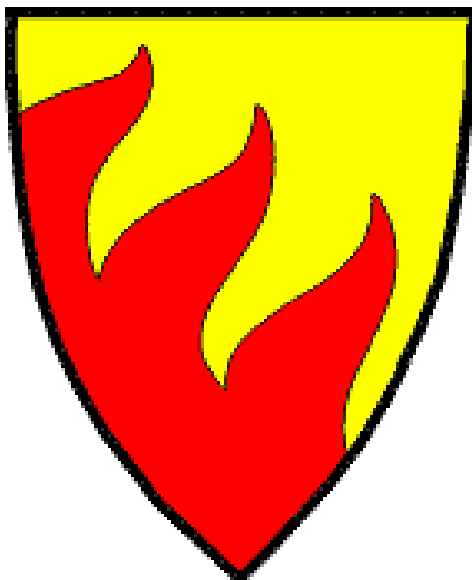

Kommunal planstrategi

Sør-Varanger kommune

2012-2015

Vedtatt av kommunestyret 21.11.2012

Innhold

Kommunal planstrategi	1
Sør-Varanger kommune	1
2012-2015.....	1
1.0 Kommunal planstrategi	3
1.1 Verktøy for politisk prioritering av planoppgaver.....	3
1.2 Planstrategi og dets formål	4
2.0 Sør-Varanger i dag	4
2.1 Analyse av samfunnsutviklingen.....	5
2.2 Bosetting.....	6
2.3 Lokalt næringsliv og sysselsetting	7
2.4 Folkehelse i Sør-Varanger.....	8
2.5 Arealforvaltning	9
2.5.1 Havneområder i Sør-Varanger.	10
2.5.2 Veier og samferdsel.....	10
2.6 Miljøstatus	10
3.0 Sentrale utfordringer som Sør-Varanger kommune står overfor.....	11
3.1 Utfordringer i befolkningsutvikling og bosetting.....	11
3.2 Utfordringer næringsliv og sysselsetting.....	11
3.3 Utfordringer ved folkehelsa.....	12
3.4 Utfordringer i kommunesektorens virksomhet.....	12
3.5 Utfordringer i arealforvaltningen	13
3.6 Utfordringer i miljøvern og klimaarbeidet	13
4.0 Planprioritering for Sør-Varanger kommune 2012 - 2015	14
4.1 Plangjennomføring	15
4.1 Plan og planstatus ved utgangen av inneværende kommunestyreperiode 2012-2015	16

1.0 Kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi er et nytt verktøy i plan- og bygningsloven. Formålet er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Kommunal planstrategi erstatter det obligatoriske kravet til rullering av kommuneplanen som lå i tidligere plan- og bygningslov (PBL 1985).

Planstrategien setter et sterkt fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Noe som også er nedfelt i plan- og bygningsloven § 3-1 tredje ledd om oppgaver og hensyn i planlegging etter loven.

Formålet med utarbeidelse av en planstrategi er **bedre og mer behovsstyrt planlegging**. Gjennom hele planstrategiprosessen så kan det være lurt å tenke 1. Hvor står vi, 2. hvor vil vi, og 3. hvordan kommer vi oss dit.

1.1 Verktøy for politisk prioritering av planoppgaver

Den kommunale planstrategien er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Et viktig siktemål er å styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres. Arbeidet med kommunal planstrategi vil gi en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov slik at kommunen bedre kan møte aktuelle utfordringer.

Gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien skal det nye kommunestyret ta stilling til om kommuneplanen helt eller delvis skal revideres.

Planstrategien er også et egnet verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlede planbehov i kommunestyreperioden knyttet til kommunedelplaner, tema- og sektor(fag)planer.

Kommunal planstrategi skal utarbeides og vedtas senest ett år etter at kommunestyret er konstituert. Kommunal planstrategi er for øvrig en viktig arena for å drøfte og avklare behov for interkommunal planlegging. Dette kan gjelde både innenfor arealplanlegging og annen tjenesteyting.

§ 10-1 Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.

1.2 Planstrategi og dets formål

Formålet med den kommunale planstrategien er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen.

Kommunal planstrategi er ikke en plantype, men et hjelpemiddel for kommunen til å fastlegge det videre planarbeidet.

Kommunen har nå fått plikt til å utarbeide kommunal planstrategi minst én gang i hver valgperiode og vedta den senest innen ett år etter kommunestyrets konstituering. Det er viktig at dette arbeidet starter tidlig etter at kommunestyret er konstituert. Det gir det nye kommunestyret mulighet for å vurdere og ta stilling til hvilke planoppgaver som er viktige å arbeide med i kommunestyreperioden.

Kommunal planstrategi skal omfatte kommunens strategiske valg knyttet til utviklingen av kommunesamfunnet. Det gjelder både langsiktig arealbruk, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunenes planbehov i valgperioden.

Strategien bør inneholde:

Redegjørelse for utviklingstrekk og utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og miljø, drøfting av hovedtrekkene i en langsiktig arealstrategi, både for å ivareta samordning, utbygging og vern av områder, vurdering av sektorenes planbehov, og vurdering av prioriterte planoppgaver og behovet for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

2.0 Sør-Varanger i dag

I dag fremstår Sør-Varanger med stor fremtidstro på kommunens utviklings innenfor næringslivet og befolkningsfremskrivninger. Dagens tro på fremtiden står i sterk kontrast til de stedsfortellingene som eksisterte da folket i Bugøynes averterte bygda til salgs i de største avisene og da Sydvaranger gruve avvirket sin drift på 90-tallet. I dag er pessimismen i stor grad snudd til en positiv fremtidstro i kommunen.

Slagordet ”*En grensesprengende kommune*” virker aldri å ha vært mer gjeldende for Sør-Varanger. Samarbeidet med våre naboer i Russland og Finland virker å være styrket, samt at det nye grenseboerbeviset nå er på plass. I tillegg har kommunen inngått vennskapsavtaler kommuner på både finsk og Russisk side. Som eneste kommune i landet med to landegrenser så bidrar dette til at Sør-Varanger har helt særegne muligheter og utfordringer innenfor kultur- og nærings samarbeid over grensene.

Selv om det i dag råder en positivitet i kommunen så er det slik at skal kommunen vokse både i befolkning og næringsliv så må kommunen gjøre noen prioriteringer med tanke på hvordan planleggingen skal være for inneværende kommunestyreperiode. Dette dokumentet skal ta for seg den tematikk som blir ansett for å representere de viktigste utfordringene som kommunen står overfor de neste fire årene.

2.1 Analyse av samfunnsutviklingen

I år 1996 hadde Sør-Varanger kommune den største befolkningen på 10 010 personer siden år 1977. Kommunen har frem til 2001 opplevd en svak befolkningsnedgang, men har siden hatt en svak befolkningsvekst og folketallet i kommunen var ved inngangen av år 2012 på 9860 personer.

Sør-Varanger ¹	2006	2007	2008	2009	2010	2011	1k 2012	2k 2012
Folketallet ved inngang av året/kvartalet	9464	9490	9518	9623	9738	9826	9860	9925
Fødde	102	111	127	114	112	95	39	15
Døde	94	89	65	71	104	94	25	19
Fødselsoverskudd	8	22	62	43	8	1	14	-4
Innvandring	88	115	134	153	211	198	44	32
Utvandring	26	43	48	66	54	94	7	17
Innflytting (innenlandsk)	356	354	332	359	382	414	96	98
Utflytting (innenlandsk)	398	421	370	377	455	485	82	92
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	20	5	48	69	84	33	51	21
Folkevekst	26	28	105	115	88	34	65	17
Folketallet ved utgangen av året	9490	9518	9623	9738	9826	9860	9925	9942

Flyttetall i kommunen viser en labil befolkning gjennom hele 90- og 2000-tallet. Fra år 2000 til og med 2010 er det registrert totalt 5 945 innflyttinger og 6 082 fraflyttinger. Slike flyttetall indikerer at en stor del av befolkningen føler liten stedstilhørighet og har en høy grad av mobilitet.

Fra 2006 til og med 2011 har nettoinnflytting vært positiv. Likevel er den innenlandske innflyttingen negativ, og en viktig bidragsyter er at netto utenlandsk innvandring gjennom hele perioden har vært svært positiv. I tillegg har kommunen hatt et generelt positivt fødselsoverskudd, men dette overskuddet har vært nokså lavt i 2010 og 2011.

Ved første og andre kvartal i år 2012 så viser det seg at kommunen opplever en nokså positiv befolkningsvekst med en folkevekst på totalt 82 personer. Selv om dette er positiv lesning for Sør-Varanger kommune, så er det noe tidlig å si at dette symptomatisk for hele året. Det kan tenkes at den største fraflyttingen i kommunen skjer på sommeren, noe som vil bli fanget opp i tallene fra tredje kvartal.

Innvandrere utgjør i dag 8,1 % av kommunens innbyggere, eksklusive innvandring fra nordiske land². Innvandringen til kommunen utgjør en svært viktig ressurs og er med på å fylle den store etterspørselen etter arbeidskraft. For utenom nordiske statsborgere så bor det i dag 801 utlendinger i Sør-Varanger kommune, pluss 77 russere med dobbelt statsborgerskap. De tre største innvandringsgruppene er i dag russere (53,3 %), polakker utgjør (10 %) og estlender (8,2 %). Totalt er det i dag registrert 61 nasjoner bosatt i Sør-Varanger, inklusiv nordiske land.

Antall eldre over 67 år har siden 2006 steget i fra ca 1200 personer til ca 1280 personer, mens andel barn og unge mellom 0-19 har i samme tidsperiode ligget på ca 2500 personer. Vi ser at kommunen har en nokså høy andel antall eldre i forhold til den yngre befolkning. Altså er ikke Sør-

¹

http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selectvarval/define.asp&Tabellid=01222

² Tall utgitt av Øst-Finnmark politidistrikt

Varanger kommune unntatt "eldrebølgen". I aldergruppen 45-66 år er det 29 % av kommunens befolkning, noe som vil si at denne gruppen av befolkningen kan ventes å pensjoneres i løpet av de 20 neste årene.

Barnhagedekningen er for barn 1-2 år er på ca 90 % noe som er 10 % over landsgjennomsnittet, mens dekningen for barn mellom 3-5 år er på ca 96 % noe som er helt i tråd med landsgjennomsnittet.

Kommunen har en snittandel med mennesker med høyere utdanning på ca 23 %, noe som utgjør 2 % over landsgjennomsnittet.

Kommunen er under landsgjennomsnittet i forhold til andel barn med barnevernstiltak med 4-5 barn per 1000 innbygger.

2.2 Bosetting

Folkemenge fordelt etter grunnkrets i Sør-Varanger kommune per 1.1.2010 og 1.1.2012

Årstall	2010	2012
Vest (Bugøynes/bygøyfjord/ Spurvnes, Neiden)	508	481
Hesseng (Høybuktkmoen, Nato, Bjørkheim A.v.l)	1807	1854
Sandenes øst og vest	1016	1081
Bjørnevatn	1511	1485
Kirkenes	3365	3449
Øst (Elvenes, Jakobsnes, Ropelv, Grense Jakobselv, Jarfjord)	790	773
Pasvik (Nedre Passvik, Langfjorddalen, Svanvik, Melkefoss, Øvre Passvik)	729	709
Totalt Sør-Varanger kommune	9738	9860

Den aller største delen av kommunens innbyggere bor i sentrumsnære strøk. I 2010 bodde totalt 7699 personer på Bjørnevatn, Sandnes, Hesseng, og Kirkenes. Det vil si at 79 % av kommunens befolkning da bodde på Kirkenes-halvøya, og tall indikerer at dette bare vil øke i årene som kommer.

Selv om Sør-Varanger kommune opplever befolkningsvekst i kommunen så foregår den veksten i sentrumsnære strøk. På den andre siden så kan man lese en tydelig negativ trend i kommunens distrikter. Alle deler av det som regnes som kommunens distrikt mister innbyggere.

Befolkningsveksten i Sør-Varanger foregår i sentrumsnære strøk og per 01.01.2012 så bodde 80 % av innbyggere på Kirkenes-halvøya. I år 2005 bodde ca 75 % på Kirkenes-halvøya.

2.3 Lokalt næringsliv og sysselsetting

Geografisk område	Datagrunnlag	2008	2009	2010
Sør-Varanger ³	Sysselsatte i næring Jordbruk, skogbruk og fiske	145	134	144
	Sysselsatte i næring Bergverksdrift og utvinning	57	160	265
	Sysselsatte i næring Industri	213	196	196
	Sysselsatte i næring Elektrisitet, vann og renovasjon	45	44	49
	Sysselsatte i næring Bygge- og anleggsvirksomhet	430	422	401
	Sysselsatte i næring Varehandel, motorvognreparasjoner	687	673	679
	Sysselsatte i næring Transport og lagring	306	299	305
	Sysselsatte i næring Overnattings- og serveringsvirksomhet	164	161	159
	Sysselsatte i næring Informasjon og kommunikasjon	63	64	63
	Sysselsatte i næring Finansiering og forsikring	31	34	32
	Sysselsatte i næring Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	180	173	170
	Sysselsatte i næring Forretningsmessig tjenesteyting	247	251	262
	Sysselsatte i næring Offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring	667	684	701
	Sysselsatte i næring Undervisning	495	486	502
	Sysselsatte i næring Helse- og sosialtjenester	1 176	1 167	1 141
	Sysselsatte i næring Personlig tjenesteyting	161	154	164
	Sysselsatte i næring Uoppgitt	12	11	14
	Totalt sysselsatt i offentlig sektor	<u>2338</u>	<u>2337</u>	<u>2344</u>
	Totalt sysselsatt i privat sektor	<u>2741</u>	<u>2785</u>	<u>2903</u>
	Totalt sysselsatte i Sør-Varanger	<u>5079</u>	<u>5122</u>	<u>5247</u>

Antall sysselsatt i offentlig sektor har holdt seg på et stabilt nivå mellom 2008 og 2010, mens det er i privat næringsliv, spesielt bergverksnæringa, at vi kan spore en vekst i antall sysselsatte i Sør-Varanger kommune. Disse tallene er ikke oppdatert i forhold til 2011 og 2012 så den tar ikke for seg etableringen av Thon hotellet og om hvorvidt det har forekommet en vekst i annen offentlig og privat virksomhet.

Kommunen har en særdeles lav arbeidsledighet, men en omfattende vekst i sysselsettingen er vanskelig å spore for Sør-Varangersamfunnet.

I Sør-Varanger finnes det i praksis flere arbeidsplasser enn det finnes personer som er i yrkesaktiv alder. Inkluderer vi innpendlingen av arbeidsfolk til Syd Varanger gruve og sykehuset så ser vi at det er minus arbeidsledighet i Sør-Varanger. I dag er det totalt 102 registrerte arbeidsledige i kommunen hvor 62 personer er norske, mens 40 personer er innvandrere. Til tross for at innvandrere utgjør 8.1 % av Sør-Varanger kommunes befolkning så utgjør de litt i underkant av 40 % av de arbeidsledige i kommunen.

³ <http://planleggingsportalen.no/>

2.4 Folkehelse i Sør-Varanger

De siste 30 årene har alle grupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen lengre forventet levetid enn personer med lavere utdanning og inntekt. Særlig de siste ti årene har helseforskjellene økt, det gjelder både fysisk og psykisk helse, og både barn og voksne. Utjevning av sosiale helseforskjeller er derfor en viktig målsetting i folkehelsearbeidet.

Folkehelse er et mangfoldig begrep, men man kan se på folkehelse som summen av helsen til hele befolkningen. Etter Ny lov om folkehelse, fra 1.1.2012, så blir kommunen i mye større grad ansvarliggjort for innbyggernes totale folkehelse. Kommunen skal holde oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Utfordringsbilde skal legges til grunn for den kommunale planstrategien og for samfunns- og arealplanlegging.

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, som tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold, fysiske og sosiale miljøer, befolkningens levevaner samt skader og ulykker.

Folkehelsebarometeret for Sør-Varanger kommune

Levekår

- Flere personer har grunnskole som høyeste utdanning sammenlignet med landet forøvrig.
- Lavt inntektsnivå til personer i husholdninger er lavere enn i landet forøvrig
- Arbeidsledigheten er lavere enn landsgjennomsnittet.
- Andel uføretrygdede under 45 år er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.

Miljø

- Andel personer tilknyttet vannverk med forskriftsmessig tilfredsstillende analyseresultater mhp. E. coli, i prosent av befolkningen tilknyttet rapportpliktig vannverk, ser ut til å være høyere enn ellers i landet.
- Antall som legges inn på sykehus for personskader etter ulykker er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.

Skole

- Ungdom trives dårligere på skolen enn det som er vanlig ellers i landet, vurdert etter trivsel hos 10.-klassinger.
- Andelen 5.-klassinger på laveste mestringsnivå i lesing er høyere enn i landet for øvrig.
- Færre fullfører videregående skole enn det som er vanlig i landet for øvrig.

Levevaner

- Røyking i kommunen er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet, vurdert etter andelen gravide som røyker ved første svangerskapskontroll. Vi har ikke tall for resten av befolkningen.

Helse og sykdom

- Færre personer bruker legemidler mot psykiske lidelser, som blant annet angst og depresjon, sammenlignet med resten av landet.
- Hjerte- og karsykdom ser ut til å være mer utbredt enn ellers i landet, vurdert etter antall pasienter behandlet i sykehus.
- KOLS og astma hos voksne ser ut til å være mer utbredt enn ellers i landet, basert på bruk av legemidler (45-74 år).

- Utbredelsen av type 2-diabetes, målt ved bruk av legemidler, ser ut til å være høyere enn ellers i landet (30-74 år).

Folkehelsebarometeret tilbyr en minimumskunnskap vedrørende folkehelsestanden i Sør-Varanger kommune. De ulike virksomhetene i Sør-Varanger kan i så måte tilby en utfyllende kunnskap vedrørende folkehelsestanden i kommunen.

- Sammenligner man ungdom med norsk og utenlandsk bakgrunn, så viser det seg at barn med innvandrerbakgrunn har større utfordringer tilknyttet rus, røyk, ernæring og veneriske sykdommer.
- I Sør-Varanger så har det vært en økning i antall volds- og rusrelaterte saker i psykiatrien.
- Man ser at det er store utfordringer ved at mange elever ca 50 % dropper ut av den videregående skolen i Sør-Varanger, noe som bidrar til at de berørte gruppene enklere faller utenfor samfunnet, arbeidslivet og vil kunne utvikle en ustabil økonomisk situasjon.
- Virksomhetene i kommunene opplever at et dyrt boligmarked medvirker til at flere familier sliter økonomisk. Et dyrt boligmarked bidrar til at enkelte familier ikke har økonomi til å prioritere fritidsaktiviteter, mat og idrett, noe som igjen bidrar til en stigmatisering av denne gruppen.
- På landsbasis ser man at ca 40 % av befolkningen i varierende grad vil oppleve å få en eller annen form for psykisk lidelse. Det er ikke noen grunn til å tro at befolkningen i Sør-Varanger er ulik landsgjennomsnittet på dette feltet.

Man ser at elever på den videregående skole kan oppleve svært tunge og ensomme perioder. Dette gjelder spesielt de elevene som bor på hybel borte i fra egen familie. Også øvrig ungdom på videregående kan oppleve at store krav til prestasjonsnivå og effektivitet kan bidra til tunge perioder.

Ungdom fra 12-18 år i Sør-Varanger har et noe usunt kosthold. Kosthold sees som viktig faktor for den psykiske og fysiske helsen. Man kan derfor anta ungdom med et usunt kosthold vil oppleve flere psykiske lidelser enn de ungdommene med et sunnere kosthold.

For befolkningen mellom 20 – 67 år er det flere enn tidligere som opparbeidet seg gjeldsproblem som kan bidra til psykiske lidelser.

Det viser seg også at befolkningen i Sør-Varanger er med innaktiv en tidligere, noe som bidrar til både psykiske og fysiske lidelser.

2.5 Arealforvaltning

I dag har Kirkenes vokst mer og mer frem som et kommunalt og regionalt senter. Det kommer frem av kommuneplanen at Sør-Varanger skal ha befolkningsvekst i alle deler av kommunen, samtidig som at Kirkenes skal utvikles til et sterkt sentrum. Et sterkt sentrum blir ansett som viktig for å tiltrekke seg innflyttere og da spesielt unge i etableringsfasen. I nyere tid har kommunen fått på plass blant annet Barentsbadet og ny skole i Kirkenes som viktige faktorer for å bygge opp Kirkenes som sentrum.

Sør-Varanger kommune anser det som like viktig å styrke distriktenes bærekraft hva angår skole og næringsliv. Gjennom tiltakene skal Sør-Varanger kommune sikre at vår kommune har en styrke og et mangfold som gjør oss attraktive for næringsliv og tilflyttere. I distriktene skal blant annet nye boligtomter prioriteres sammen med næringstomter.

2.5.1 Havneområder i Sør-Varanger.

Kystverket har i sin rapport ”mulige oljebasehavner i Øst-Finnmark, Vurdering av lokaliteter” slått fast at det bare er Kirkenesområdet i hele Øst-Finnmark som kan oppfylle de krav som stilles til en framtidig oljebasehavn. Flere av de andre havnene i Øst-Finnmark kan, med større eller mindre investeringer i infrastruktur, vurderes som mulige service- og basehavner.

I rapporten ”mulighetsstudie for Kirkenes Havn” utført av Rambøll blir det vist at Kirkenes Havn og Sør-Varanger kommune har svært gode muligheter til å løfte det havnerelaterte næringslivet i forhold til dagens nivå. Det påpekes at dette krever en betydelig innsats i form av lobbyvirksomhet, samordning og målrettet planlegging.

Den maritime utviklingen i Sør-Varanger er i vekst, og kommunen er viktig i et nordområdeperspektiv. Utviklingen av næringsrelaterte havneområder i Sør-Varanger kommune vil derfor gis høy prioritet i inneværende kommunestyreperiode.

2.5.2 Veier og samferdsel

Hovedinnfartsårene til Kirkenes-halvøya møtes i Hesseng, ca 4 km sør for Kirkenes. Her kommer E6 fra vest, E105 fra øst og Rv 885 fra sør. Trafikkmengdene varierer, men er naturligvis størst der befolkningstettheten er størst. E6 fra flyplassen til Hesseng har årsdøgntrafikk (ÅDT) på ca 1750 kjt/døgn. Ved Hesseng øker dette til ca 7150 kjt/døgn. Trafikken nordover mot Kirkenes er ca 7100 kjt/døgn. Rv. 885 mot Sandnes/Bjørnevatn har ÅDT ca 6150 og E105 fra Hesseng og østover har ÅDT ca 1450 kjt/døgn. Utover dette er trafikken på vegnettet beskjeden, med trafikkmengder rundt 500 - 1500 kjt/døgn.

Sør-Varanger har ca 430 km tilrettelagte løyper for snøscooter.

Per dags dato er rullebanen på Høybuktmoen flyplass for kort, i tillegg så er det nødvendig med en oppgradering av infrastruktur.

2.6 Miljøstatus

Antall tonn totale utslipp av CO²-ekvivalenter i kommunen har blitt nærmest halvert i perioden 1991 - 2007. Det er særlig utslipp av klimagasser fra den stasjonære forbrenningen som er blitt redusert. Det samlede utslippet av klimagasser i 2007 var på 45.000 tonn CO₂ ekvivalenter.

Prosessutslippene i kommunen har vært relativt stabile, mens antall tonn fra stasjonær forbrenning har gått ned mye. Reduksjonen i stasjonær forbrenning har sammenheng med avviklingen av gruvedriften i kommunen. Driften ble avsluttet i 1996, men selve avviklingen skjedde gradvis.

Sør-Varanger kommune har en relativt konsentrert befolkning i Kirkenes og tettstedene rundt. Likevel er avstandene i kommunen store og behovet for privatbil er tilstedeværende for mange av kommunens innbyggere. I tillegg til å bruke privatbilen som fremkomstmiddel til og fra jobb, representerer også privatbilen for mange i kommunen transportmiddelet som primært brukes i forbindelse med fritid og ferier.

I 2007 var den største delen av klimagassutslippene i Sør-Varanger kommune fra mobil forbrenning (70 %). Ca. 10 % av klimagassutslippene stammet i 2007 fra stasjonær forbrenning.

Utslipp av klimagasser per innbygger, lå Sør-Varanger i 2007 under gjennomsnittet for kommunene i Finnmark (også eksklusiv Hammerfest) og Norge. Det gjennomsnittlige klimagassutslipp per innbygger i Sør-Varanger har trolig steget betraktelig grunnet den økende industrielle aktiviteten i kommunen. Sør-Varanger kommune har også som følge av gjenåpningen av gruvene til Sydvaranger Gruve AS hatt en voldsom økning i elektrisitetsforbruket.

3.0 Sentrale utfordringer som Sør-Varanger kommune står overfor

3.1 Utfordringer i befolkningsutvikling og bosetting

Sør-Varanger kommune har store utfordringer med å tiltrekke seg den befolkningsøkningen som er fremskrevet i kommuneplanen. Konsekvensen er at de store endringene ikke har forekommet slik som forespeilet i kommuneplanen. Derfor er en av hovedutfordringene for Sør-Varanger kommune er å få økt tilflytting til kommunen samt at disse etablerer seg i kommunen over lengre tid.

Kanskje er den største utfordringen for Sør-Varanger kommune i dag å skaffe tilstrekkelig med mennesker til å fylle etterspørselen etter arbeidskraft på alle utdanningsnivå. Dette medfører at fokuset for kommunen bør være på nettopp denne problematikken. Det viser seg at det kommer relativt mange til kommunen hvert år, men at det på samme tid er det flere som flytter ut. Utfordringen med dette er at den store mangelen på arbeidskraft forblir uendret. En målsetting **bør være** å få de ”nye” borgerne til å etablere seg i kommunen over lengre tid.

- Hvordan tiltrekke seg nye borgere?
- Hvordan stimulere til at unge i utdanning returnerer til Sør-Varanger etter endt utdanning?
- Hvordan stimulere til en befolkning får en sterkere grad av bostedslojalitet?
- Hvordan stimulere til en sterkere og mer stabil befolkningsvekst?

Utfordringer tilknyttet befolkningsutvikling og bosetting er kanskje de største utfordringene kommunen står overfor de neste årene. Følgelig så skal de utfordringer, mål og strategier man ser for seg innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel.

3.2 Utfordringer næringsliv og sysselsetting

Den veksten som er beskrevet i kommuneplanen fra år 2005 har ikke gitt de forventede ringvirkningene som man da trodde skulle komme i fra olje- og gassvirksomhet. I kommuneplanen er visjonen at innbyggertallet skulle øke til 12.000 innbyggere innen 2015. Ved inngangen av år 2012 var kommunens populasjon på 9860, så det er fremdeles et stykke igjen før man når kommuneplanens målsettinger. Det er i dag et skrikende behov for kompetent arbeidskraft til Sør-Varanger.

Nå som Sydvaranger Gruve AS har etablert seg så kan man anta at dette har resultater i forhold til flere virksomheter, og da spesielt privat virksomhet. Blant annet har etableringen av Thon hotellet gitt ca 30 nye arbeidsplasser til kommunen. Øvrig sysselsetting i offentlig virksomhet har holdt seg relativt stabilt de siste årene.

Om man legger til grunn kalkulasjonene fra Norsk Institutt for by- og regionsforskning (NIBR), så er det grunn til å tro at etableringa av Sydvaranger Gruve etter hvert vil gi indirekte vekst i andre offentlige og private virksomheter. NIBR opererer med at 1 arbeidsplass vil kunne gi 0,2 til 0,8 i utledede arbeidsplasser.

- Hvordan skal offentlig og privat virksomhet greie å tiltrekke seg nødvendig og kompetent arbeidskraft?
- Hvordan sikre en stabil sysselsetting?
- Hvordan stimulere til lenger yrkeskarriere (etter 62 år)?
- På bakgrunn av ”eldrebølgen” så skal 30 % av befolkningen av med pensjon de neste 20 årene, det vil skape stor etterspørsel etter arbeidskraft.

For at kommunen best skal imøtekomme disse utfordringene så vil tematikken innarbeides som tematikk i kommuneplanens samfunnsdel og den nye reiselivsplanen, samt at strategier og

utfordringer tilknyttet at en økning i antall eldre så vil det være en sentral tematikk for planen *Strategi for omsorgstjenesten 2022*.

3.3 utfordringer ved folkehelse

Man ser at Sør-Varanger kommune er gode på noen punkter på folkehelsebarometeret, men likevel kommer kommunen generelt dårlig ut sammenlignet med nasjonale snittverdier⁴. I møte med ny lov om folkehelse så er hovedutfordringen å stimulere til en forbedring av den totale folkehelsen til kommunens befolkning. For å imøtekomme dette kan det være fordelaktig at man tenker folkehelse som et prinsipp i all form for planlegging.

- Hvordan styrke folkehelsen og utjevne sosiale forskjeller i helse og levekår?
- Hvordan iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer?
- Hvordan iverksette et langsiktig og systematisk innsats? Grunnlaget for god helse legges først og fremst utenfor helsetjenesten.
- Hvordan tenke helse i alt vi gjør (Health in All Policies) på best mulig måte og på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer?
- Høge prosentandeler som ikke fullfører videregående og høyre utdanning kan tenkes være en stor utfordring med tanke på folkehelsearbeidet. Lav utdanning og lav lønn er å regne for viktige bidragsyttere til at man ikke oppnår god folkehelsegevinst.

For at kommunen best skal imøtekomme folkehelseutfordringene så vil folkehelse inngå som et eget kapittel i kommuneplanens samfunnsdel. I kommuneplanens samfunnsdel så skal de utfordringer, mål og strategier tilknyttet folkehelse innarbeides, følgelig så skal kommunens virksomheter følge opp dette i sin daglige drift.

Sør-Varanger kommune har som første kommune allerede fått på plass Friskhetssentralen. Friskhetssentralen er et lavterskeltilbud som skal stimulere til røykeslutt og vektreduksjon, med den målsettingen å betre befolkningens folkehelse.

3.4 utfordringer i kommunesektorens virksomhet

En viktig forutsetning for at vi skal sikre en befolkningsvekst er at kommunen har et godt utviklet kommunalt tjenesteapparat på alle nivå. Da må vi se på hvordan skal vi sikre et godt og tilstrekkelig utviklet tilbud innenfor de fleste sektorer og områder i kommunen. Et godt tilbud innenfor kultur, idrett, barnehage, skole og utdanning vil være viktig.

- Sør-Varanger kommune jobber for at man skal oppleve en positiv og stabil befolkningsvekst, men hvordan skal kommunen imøtekomme denne befolkningsveksten?
- De neste 20 årene skal 30 % av befolkningen av med pensjon, hvordan skal kommunen håndtere "eldrebølgen"?
- Hvordan skal kommunens økonomiske situasjon være de neste 5 – 10 år?
- Hvilke tiltak kan kommunen iverksette for å stimulere til en mer stabil sysselsetting og at de ansatte står lengre i arbeid?

Utfordringer for kommunesektorens virksomhet vil være spesielt viktig tematikk som skal innarbeides i planen *Strategi for omsorgstjenesten 2022*. Utfordringer tilknyttet hvordan kommunen skal imøtekomme befolkningsveksten skal innarbeides i *Oppvekstplan for Sør-Varanger kommune*, plan for *Skolestruktur*, *boligpolitisk handlingsplan*, *kommunale veier og trafiksikkerhetsplan* og *Strategi for omsorgstjenesten 2022*.

⁴ <http://www.ks.no/PageFiles/20049/Dreiboka%20-%20Lov%20f%20juni%2011.pdf>

3.5 utfordringer i arealforvaltningen

Når viktigste utfordringen er å gjøre Sør-Varanger så attraktiv som mulig for både eksisterende befolkning og fremtidige tilflyttere så må dette også gjøres noe med i arealforvaltningen i kommunen. Da kan de mest sentrale utfordringene være;

- Å se på nye innfartsløsninger til Kirkenes.
- Hvordan Kirkenes utvikles?
- Hvordan skal boligsituasjonen være i tida fremover?
- Hvordan videreutvikle Kirkenes til et kommunalt og regionalt senter?
- Hvordan skal motorferdsel og tilpassning av scooterløypenettet være i årene som kommer?
- Hvordan skal bolig- og institusjonsstrukturen være i møte med den kommende "eldrebølgen"?
- Hvordan og hvor skal utviklingen av nye næringsrelaterte havneområde være i Sør-Varanger i tiden fremover.

Utfordringer for arealforvaltningen i Sør-Varanger kommune vil være viktig tematikk som skal bearbeides i kommuneplanens samfunns- og arealdel, samt følgende planer; *Oppvekstplan for Sør-Varanger kommune*, plan for *Skolestruktur*, *boligpolitisk handlingsplan* og *kommunale veier og trafikk sikkerhetsplan*.

3.6 utfordringer i miljøvern og klimaarbeidet

Etter oppstart av Sydvaranger gruve har kommunen opplevd en markant økning i Co²-utslipp. I tiden etter gjenoppstart av gruva har økningen i det totale energibruk i kommunen fordoblet seg. Dette medfører at målsetningen med å redusere Co² utslippene ikke ennå har latt seg gjennomføre. Målsettingen står fremdeles ved lag og kommunen må fremdeles lete etter gode og alternative løsninger for å redusere klimagassutslipp.

- Hvordan skal Sør-Varanger kommune oppnå de føringer og målsettinger som trekkes opp i kommunens Klima og energiplan 2010-2020?
  - Oppnåelse av målsetningen om energikonvertering og energiproduksjon?
  - Oppnåelse av energieffektivisering?
  - Oppnåelse av målsetningen om reduksjon i klimagassutslipp?
- Hvordan skal kommunen være med å innvirke til gode miljøløsninger i samarbeid med Sydvaranger gruve AS?
- Hvordan skal kommunen forholde seg til et økt press for å utvide mulighet for motorferdsel i utmark?
- Hvordan kan kommunen være med å påvirke til å realisere gode miljøløsninger ved nikkilverket i byen Nikel?

Energi og Klimaplan 2010 – 2020 har vist seg og ikke å fungere som et godt styringsdokument i Sør-Varanger kommune. I rulleringen at planen skal kommunen se på handlingsdelen for og vurdere hvordan kommunen på best mulig måte kan følge opp de målsettingene satt i planen.

4.0 Planprioritering for Sør-Varanger kommune 2012 - 2015

<u>Planer</u>	<u>Behov/ Status</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>Fremtidig status</u>
Kommuneplan						
- <u>Samfunnsdel</u>	Rulleres	Rulleres				
- <u>Arealdel</u>	Rulleres	Rulleres				
Kommunale sektorplaner						
Strategi for omsorgstjenesten 2022	Rulleres og trenger handlingsdel		Rulleres			Kommunedelplan
Habilitering og rehabilitering 2008-2011	Rulleres og trenger handlingsdel		Rulleres			Inngå i strategi for omsorgstjenesten
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	Ingen tilbakemelding		Rulleres			Inngå i strategi for omsorgstjenesten
Plan for psykisk helsearbeid i Sør-Varanger 2007-2010	Rulleres		Rulleres			Inngå i strategi for omsorgstjenesten
Plan for Psykososiale og Fysiske skolemiljø			Ferdig			Handlingsplan til Strategi for omsorgstjenesten 2022.
Arbeidsgiverstrategi for Sør-Varanger kommune	Videreføres uten endringer					Viktig kommunal plan
Oppvekstplan for Sør-Varanger kommune	Ny		Ny			Kommunedelplan
Barnehageplan 2008-2012	Skal til politisk behandling før jul	Rulleres				Inngå i oppvekstplan for Sør-Varanger kommune
Kulturskoleplanen 2004	Rulleres		Rulleres			Inngå i oppvekstplan for Sør-Varanger kommune
Skolestruktur "da klokka klang, så fort vi sprang..." 2004	Ingen tilbakemelding					Kommunedelplan
Viktige kommunale planer						
Kommunedelplan Idrett og fysisk aktivitet 2006 – 2017	Rulleres	Rulleres				Kommunedelplan
Boligpolitisk handlingsplan + tiltak 2009-2012	Rulleres		Rulleres			Viktig kommunal plan
Energi- og Klimaplan 2010 – 2020	Rulleres			Rulleres		Kommunedelplan
Landbruksplan for Sør-Varanger kommune 2006-2009	Til revidering	Revideres				Kommunedelplan
Kommunale veier og trafikksikkerhetsplan	Lages ny		ny			Kommunedelplan
Plan for trafikksikkerhet Sør-Varanger kommune 2010 – 2013	Til revidering		Revideres			Inngå i vei- og trafikksikkerhetsplan
Tilstandsregistrering og veiplan	Uten formell status, skal lages ny					Inngå i Vei- og trafikksikkerhetsplan
Geodataplan for Sør-Varanger kommune 2006 – 2009	Til revidering		Revideres			Viktig handlingsplan
Strategisk næringsplan for Sør-Varanger kommune	Lages ny		Ny			Handlingsplan
Hovedplan for vann	Rulleres			Rulleres		Kommunedelplan
Kommunens helhetlige ROS-analyse	Rulleres	Rulleres				
Kommuneplanens arealdel						
Områdeplan 1 for Sydvaranger gruve AS	Under arbeid		Ferdig			Områdeplan
Områdeplan 2 for Sydvaranger gruve AS	Under arbeid		Ferdig			Områdeplan
Veiløsning for Kirkenes-halvøya	Under arbeid		Ferdig			Kommunedelplan

4.1 Plangjennomføring

Sør-Varanger kommune skal rullere både kommuneplanens arealdel og samfunnsdel. Planprosessene vedrørende kommuneplanens samfunnsdel og de øvrige planene skal gå parallelt, men ved en viss faseforskyvning. Det vil si at Kommuneplanens samfunnsdel hele tiden skal gå i forkant av andre kommunedelplaner.

Siden kommuneplanen skal rulleres så tilbyr det kommunen en unik mulighet til tidlig og gå bredt og ut med planprosessen, der kommunens innbyggere involveres i fra en tidlig fase. Det er ansett at en bred planprosess vil gi legitimitet og nytteverdi for planleggingen. Sør-Varanger kommune ønsker spesielt og involvere ungdomsrådet ved rulleringen av kommuneplanen.

Sør-Varanger kommune har behov for å rullere eksisterende hovedplan for avløp og vannmiljø, men har for inneværende kommunestyreperiode ikke ressurser for rulling av denne planen. Dersom ressursituasjonen endrer seg i løpet inneværende kommunestyreperiode så vil denne planen bli prioritert.

Ved siden av kommunens planarbeidet så skal Sør-Varanger kommune aktivt prioritere arbeidet for etablering av et permanent høyskolesenter i kommunen. Målsettingen er at Høyskolesenteret skal være en naturlig samarbeidspartner for det lokale næringsliv og vil være løsningsorientert innenfor felt som miljøutfordringer, næringsutvikling, m.m. Senteret skal ha et fokus slik at både sentrumsnære steder og distriktene kan høste av det

4.1 Plan og planstatus ved utgangen av inneværende kommunestyreperiode 2012-2015

	Fremtidige planer	Eksisterende planer som skal inngå i større planverk	Fremtidig Status	
Sektorplaner				
Ny plan	Strategi for omsorgstjenesten 2022	<ul style="list-style-type: none"> - Habilitering og rehabilitering 2008-2011 - Rusmiddelpolitisk handlingsplan - Plan for psykisk helsearbeid i Sør-Varanger 2007-2010 	Kommunedelplan	
Ny plan	Oppvekstplan for Sør-Varanger kommune	<ul style="list-style-type: none"> - Barnehageplan 2008 – 2012 - Kulturskoleplanen 2004 	Kommunedelplan	Handlingsplan ferdigstilt 2013. (Plan for Psykososiale og Fysiske skolemiljø)
Rullerende plan	Skolestruktur ”da klokka klang, så fort vi sprang...” 2004		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Arbeidsgiverstrategi for Sør-Varanger kommune		Kommunal plan	
Kommunale planer				
Ny plan	Kommunale veier og trafiksikkerhetsplan	<ul style="list-style-type: none"> - Plan for trafiksikkerhet for Sør-Varanger kommune - Tilstandsregistrering og veiplan 	Kommunedelplan	
Ny plan	Reiseliveplan for Sør-Varanger kommune		Kommunedelplan	
Ny plan	Strategisk Næringsplan		Handlingsplan	
Rullerende plan	Boligpolitisk handlingsplan + 2009-2012		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Klima- og energiplan 2010 - 2013		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Kommunedelplan for Idrett og fysisk aktivitet 2006 – 2017		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Landbruksplan for Sør-Varanger kommune 2006 - 2009		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Geodataplan for Sør-Varanger kommune		Kommunal plan	
Rullerende plan	Hovedplan for Vann		Kommunedelplan	
Rullerende plan	Kommunens helhetlige ROS-analyse			
Kommuneplans arealdel				
Nye planer	Områdeplan 1 og 2 for Sydvaranger gruve AS		Kommunedelplaner	
Ny plan	Veiløsning for Kirkeneshalvøya		Kommunedelplan	